

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาวิเคราะห์ปทปรมบุคคลในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

ผู้วิจัย : พระมหาสมศักดิ์ สิริวฑฒโน (วงษ์จันทร์)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาทวี มหาปัญญา โภ, ผศ.ดร., ป.ธ.๘, พธ.บ., ศน.ม., M.Phil., Ph.D.

: ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังษิ สุทนต์ ป.ธ. ๘, พธ.ม.

วันสำเร็จการศึกษา : มีนาคม ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ๓ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปทปรมบุคคลในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ๒) เพื่อศึกษาการอธิบายเรื่องปทปรมบุคคลของนักวิชาการไทย ๓) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การอธิบายเรื่องปทปรมบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า ปทปรมบุคคลในคัมภีร์พระพุทธศาสนา หมายถึง “บุคคลผู้ไม่สามารถตรัสรู้ธรรม หรือบรรลุธรรมได้ในปัจจุบันชาตินั้น ไม่ว่าจะเป็นปัญาชนผู้คงแก่เรียนมาก ปฏิบัติมามากอย่างที่ว่า “พหุสูตบุคคล” หรือไม่ก็ตาม ถ้าไม่สามารถตรัสรู้ธรรม หรือบรรลุธรรมดังกล่าวได้ เรียกว่า “ปทปรมบุคคล” แต่เป็นบุคคลที่สามารถฝึกฝน อบรม และพัฒนาได้ตามหลักพุทธธรรม เป็นการอธิบายความในแง่พัฒนาการด้านคุณธรรม

ส่วนปทปรมบุคคลตามคำอธิบายของนักวิชาการไทย จำแนกเป็น ๒ นัย คือ นัยที่ ๑ หมายถึง “บุคคลที่ไม่สามารถตรัสรู้ หรือบรรลุธรรมได้ในปัจจุบันชาตินั้น ไม่ว่าจะเป็นปัญาชนผู้คงแก่เรียนมาก ปฏิบัติมามากอย่างที่ว่า “พหุสูตบุคคล” หรือไม่ก็ตาม ถ้าไม่สามารถบรรลุธรรมได้ เรียกว่า “ปทปรมบุคคล” แต่เป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาได้ตามหลักพุทธธรรม” เป็นการอธิบายความในแง่พัฒนาการด้านคุณธรรม นัยที่ ๒ ปทปรมบุคคล หมายถึง “บุคคลที่ไม่สามารถเข้าใจ หรือเข้าถึงความหมายแห่งหลักคำสอนตามที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมานั้น ได้ด้วยวิธีการทางเหตุผล ไม่ว่าจะเป็นศึกษาเล่าเรียนมาน้อย หรือมากก็ตาม ทั้งไม่เกิดผลในแง่ที่เป็นพัฒนาการด้านคุณธรรมที่เกื้อกูลต่อการบรรลุธรรมได้ด้วย” เป็นการอธิบายความในแง่พัฒนาการด้านการศึกษารียนรู้และการปฏิบัติ

คำอธิบายปทปรมบุคคลของนักวิชาการไทยนัยที่ ๑ สอดคล้องกับคัมภีร์พระพุทธศาสนาทุกประการ เพราะเป็นการอธิบายในแง่พัฒนาการด้านคุณธรรม ส่วนคำอธิบายนัย

ที่ ๒ สอดคล้องกับคัมภีร์พระพุทธศาสนาบางคัมภีร์ เพราะเป็นการอธิบายความที่ครอบคลุมความหมายได้ทั้งในแง่พัฒนาการด้านคุณธรรม และในแง่พัฒนาการด้านการศึกษาเรียนรู้และการปฏิบัติด้วย ถึงจะเป็นการอธิบายความที่ต่างกันไป แต่ก็มีความแตกต่างที่สอดคล้องกับอรรถกถาและฎีกาบางคัมภีร์นั่นเอง